

Marianne Gaardens prædiken i anledning af 75-året for ordinationen af de første af kvindelige præster

Taler

Marianne Gaarden
Biskop over Lolland-Falster
Stift

Dato

28. april 2023

Sted

Nørre Ørslev Kirke, Nykøbing
Falster

Omstændigheder**Prædikentekster**

Paulus' Første Brev til Korintherne Kapitel 14, vers 34

Kvinderne ved den tomme grav blev de første vidner til Jesu opstandelse og kristenhedens første forkyndere.

Det må have krævet et ufatteligt stort mod for kvinderne. For på Jesu tid havde kvinderne ingen særlige rettigheder, og da slet ikke til at tale. Kvinder skulle tie i forsamlinger, som Paulus skrev i sit første brev til korintherne.

Kvinder blev i den antikke jødedom ikke betragtet som troværdige vidner, og de kunne ikke vidne i retssager.

Kvinden var underlagt manden, og en mand havde uindskrænket magt over sin hustru og børn.

Han kunne endda afholde huslige retssager, hvor han i yderste instans kunne dømme sin hustru til døden for slemme forseelser, som for eksempel for overtro!

Så disse første kvinder må have haft et ufatteligt mod til at tale og vidne om deres oplevelser, der overgår al forstand.

Man kan fristes til at spørge, hvorfra kvinderne fik modet til at gå imod normer og konventioner i datidens samfund?

Det korte svar er fra Gud selv!

Det var Jesus, der befalede kvinderne at tale: ”Gå hen og sig til mine brødre, at de skal gå til Galilæa. Der skal de se mig.”

På trods af kvindernes socialt underordnede status så vælger Jesus at lægge det første vidnesbyrd om sin opstandelse i netop kvindernes mund, og de tager opgaven på sig og følger den befaling, de har fået.

Så modet til at tale får de sammen med den opgave, der er stillet af Herren selv. De fik en befaling.

Selvfølgelig er det netop denne tekst om kvinderne, der blev de første vidner og forkyndere af Jesu opstandelse, som biskop Hans Øllgaard den 28. april i 1948 prædikede over, da de tre første kvinder blev ordineret i den danske folkekirke. Den ene af dem, var Johanne Andersen.

Det var den grundtvigske valgmenighed på Lolland-Falster, der holdt til her i Nørre Ørslev Kirke, der valgte hende som deres præst.

Deres vedholdende lobbyarbejde blandt politikere og biskopper bidrog til vedtagelsen af to love i Rigsdagen, hvor dels ordlyden om hvem, der havde adgang til embeder i folkekirken blev ændret fra mænd til personer; og dels blev loven om stiftsbåndsløsning indført, så en kvindelig teolog kunne blive ordineret i et andet stift, hvis den lokale biskop ikke ville ordinere hende.

Så vi kan blandt andet takke valgmenigheden her i Nørre Ørslev for, at vi nu igennem 75 år har haft kvindelige præster, og at jeg kan stå her i dag som kvindelig biskop.

Johanne Andersen fortalte i et interview fra 1948, at hun egentlig ville have læst

medicin, men at det altså blev teologien. Da journalisten spurgte hende, hvorfor hun i stedet valgte at læse teologi, svarede hun, at det var ikke et valg. Det er altså det, man kalder et kald, ville journalisten så vide, hvilket Johanne benægtede.

”For ved et kald forstår man jo normalt noget, man har lyst til og gerne vil. Det var nærmere en ordre,” svarede hun og fortsatte: ”Man har været inde i nogle overvejelser, og det resulterede i, at jeg måtte tage Gud alvorligt!”

Det må have krævet ufatteligt stort mod at tage Gud alvorligt, for igennem det teologiske studie og på pastoralseminariet blev Johanne mødt med hån, spot og latterliggørelse af sine mandlige medstuderende.

Og forud for ordinationen i 1948 deponerede 514 mandlige præster – det var en tredjedel af præstestanden – deres ansættelsesbeviser i protest imod ordinationen af de tre første kvindelige præster. De truede med at opsige deres stilling, hvilket ingen af dem dog gjorde efterfølgende.

Johannes holdning til modstanden blandt hendes mandlige kollegaer er lærerig for os i dag:

”Det ville ikke stå godt til for kirken, hvis modstanderne mod kvindelige præster ikke ytrede sig!”

Åndsfriheden er vigtig, og man kan ikke med lovgivning ændre folks tro – hvor absurd den end må være. Det er ikke loven, der ændrer menneskers hjerter, det er evangeliet. Historien har vist, at det er mødet med Guds kærlighed – formidlet af kvinder såvel som mænd – der har kraften til at ændre menneskers tro.

Parallellerne mellem kvinderne for 2000 år siden, som Jesus pålagde at være de første vidner om sin opstandelse og de tre første kvindelige præster for 75 år siden, er til at få øje på.

De lod sig ikke kue af en mandsdomineret kultur.

De havde ikke fokus på sig selv, men på Kristus.

De påtog sig den opgave, de fik pålagt af Herren, og sammen med opgaven, fik de også modet til at tale og handle imod samfundets normer og konventioner.

Selvom den juridiske vej i 1948 blev banet for kvindelige præster, var der kun to procent kvinder 20 år senere, og 40 år senere var det kun en fjerdedel af præstestanden.

Vi skal helt frem til 2010 før der var lige mange mandlige og kvindelige præster i folkekirken.

I dag i 2023 er der et flertal af kvindelige præster – næsten 60 procent. Kan man så sige at ligestillingen har sejret?

I mine øjne er det ikke så vigtigt at skelne imellem køn som imellem en maskulin og en feminin kultur.

Kvinder kan være bærere af en maskulin kultur og mænd kan være bærere af en feminin.

Den kristne kirke og herunder også den danske folkekirke har som institution været formet af mænd og styret af mænd igennem adskillige århundreder, og det har selvsagt formet kulturen i folkekirken.

Spørgsmålet er, hvad ordinationen af kvindelige præster betyder for kulturen i dag, her 75 år senere?

Der findes fortsat modstandere af kvindelige præster, der mener, at folkekirken er blevet for blødsøden og trøstende, og forkyndelsen er uden kant og autoritet.

Forskere har imidlertid peget på, at netop kvindelige præster har bevirket, at folkekirken er bedre til at rumme den brede befolkning – mange flere føler sig repræsenteret.

Desuden har forkyndelsen bevæget sig fra en udlægning af abstrakte teologiske begreber til en mere erfaringsnær teologi, som menigheden kan identificere sig med. Og igen – kvinder kan bære den maskuline kultur og omvendt.

Imens jeg forberedte denne prædiken, dukkede Carl Farberger, der skiftede køn fra mand til kvinde, op i min bevidsthed. Efter en lang karriere som direktør på højeste niveau i svensk erhvervsliv, gik Carl hjem fra arbejdet en dag, og mødte op dagen efter som Caroline.

Min intention er ikke at sætte fokus på folkekirkens rolle i forhold til woke-bevægelsen, men at inddrage Farbergers observationer og selv-erkendelser om en maskulin og en feminin kultur, der også er relevante for folkekirken.

Det var først i rollen som kvinde, at Farberger indså, at mændene spiller på hjemmebane, imens kvinderne altid er på udebane.

Farberger fortæller i diverse interviews, at han som Carl ikke så, hvad hun ser nu som Caroline: At der ofte er usynlige strukturer i mandsdominerede kulturer, der er med til at holde kvinder nede.

F.eks. havde Farberger altid troet, at kvinderne var enige, når han indledte et møde med at præsentere sit synspunkt, og kvinderne efterfølgende var tavse.

Men som Caroline indså Farberger, at de ofte havde haft andre synspunkter, og at det var vigtigt at spørge til deres holdninger, inden han fremsatte sine egne.

Kvinderne havde vigtige bidrag, der aldrig tidligere var kommet frem og dermed gik tabt, fordi det var for svært for kvinderne at bryde de sociale normer.

Ikke fordi mændene nødvendigvis ønsker det, men ganske enkelt fordi kulturen er formet af mænd og styret af mænd. Man kan spørge, om det samme gør sig gældende i folkekirken, der igennem århundreder har været formet og styret af mænd?

Jeg er næppe den eneste kvinde, der i forbindelse med et nyt job er blevet mødt af et: ”Hej skat” sammen med udbredte arme, der ville omfavne mig.

Jeg strakte armen frem til et mere officielt goddag, og spurgte lidt befippet, hvad hans hustru sagde til, at han modtog en ny kollega på denne måde.

”Det er hun vant til”, svarede han.

Da der nogle år senere kom en ny, mandlig kollega, kunne jeg ikke dy mig for at spørge, om han også ville blive modtage ham med et ”hej skat” og en omfavelse.

Jeg er overbevist om, at det ikke var et bevidst forsøg på at undertrykke, men et udtryk for en adfærd, der overlever i en kultur, der er skabt af mænd, og som har været styret af mænd igennem århundreder.

Vi er nået rigtig langt, men der skal givetvis mere end 75 år til at skabe en mere harmonisk balance imellem maskuline og feminine værdier i folkekirken.

Det tager tid og kræver mod at ændre en kultur. Det er fortsat nødvendigt at tale om det, der opleves som en uhensigtsmæssig eller en undertrykkende kultur.

Og hvad kan og skal vi som præster og biskopper i folkekirken gøre? Vi skal, som kvinderne ved graven og som de første kvindelige præster for 75 år siden, have modet til at tale og handle imod samfundets normer og konventioner.

Modet til at tage Gud alvorligt.

Modet til at vidne om vores tro i tillid til, at modet får vi givet sammen med opgaven af Gud selv.

Og så vi skal have fokus på det rette.

Ikke på os selv – om vi er mænd eller kvinder – ikke på samfundets normer og konventioner
men på Kristus, og så lytte til, hvad Herren befaler os at sige.

Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Fader, Søn
og Helligånd.

Du som var, er og bliver én sand treenig Gud, Højlovet fra første begyndelse, nu
og i al evighed.

Amen

Kilde

lfstift.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Kvindebevægelsen, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

Relateret

Henrik Wigh-Poulsens prædiken i anledning af 75-året for ordinationen af de første af kvindelige præster
28. april 2023

Mads Davidsens prædiken i anledning af 75-året for ordinationen af de første af kvindelige præster
28. april 2023

Peter Skov-Jakobsens prædiken i anledning af 75-året for ordinationen af de første af kvindelige præster
30. april 2023

Thomas Reinholdt Rasmussens prædiken i anledning af 75-året for ordinationen af de første af kvindelige præster
28. april 2023

Louise Shack Elholms tale i anledning af 75-året for ordinationen af de første af kvindelige præster
28. april 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/marianne-gaardens-praediken-i-anledning-af-75-aret-for-ordinationen-af-de-forste-af-kvindelige-praester>